

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-535

03/07/2018

ქ. თბილისი

შპს „ართანა ლოპოტა“-ს „მდ. ლოპოტაზე 5.9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ლოპოტა 1 ჰესის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით სსიპ „ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტო“-ს მიერ, წარმოდგენილია, შპს „ართანა ლოპოტა“-ს „მდ. ლოპოტაზე 5.9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ლოპოტა 1 ჰესის (თელავის მუნიციპალიტეტში) მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტის“ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში. წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება შემდეგი:

ლოპოტა 1 ჰესის მშენებლობა დაგეგმილია, თელავის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდ. ლოპოტას ხეობაში. ჰესის კომუნიკაციები განლაგებული იქნება სოფ. ლაფანყურის ზედა დინებაში და ათვისებული იქნება მდ. ლოპოტას 633.5 და 800 მ ნიშნულებს შორის მოქცეული მონაკვეთის ჰიდროენერგეტიკული პოტენციალი.

საპროექტო ჰესი იმუშავებს მდ. ლოპოტას ბუნებრივ ჩამონადენზე და შესაბამისად წყლის მარაგის შესაქმნელად წყალსაცავის მოწყობა დაგეგმილი არ არის. პროექტის მიხედვით ჰესის შემადგენლობაში იქნება შემდეგი ინფრასტრუქტურის ობიექტები:

- ორი სათავე ნაგებობა მდ. ლოპოტაზე და მის უსახელო შენაკადზე;
- მდ. ლოპოტას ხეობიდან შენაკადის ხეობაში წყლის გადამყვანი გვირაბი(235 მ.);
- მიწისქვეშა სადაწნეო მილსადენი;
- ძალური კვანძი.

ლოპოტა 1 ჰესის დადგმული სიმძლავრეა 5.9 მგვტ. ხოლო ელექტროენერჯის საშუალო წლიური გამომუშავება - 33 418 513 კვტსთ/წელ. გამომუშავებული ელექტროენერჯის გადაცემა მოხდება 35 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზით, რომელიც ჩართული იქნება თელავის 110 კვ ძაბვის ქვესადგურში.

ლოპოტა 1 ჰესის სათავე ნაგებობა შედგება 2 წყალმიმღებისგან, რომელთაგან ერთი მდებარეობს მდ. ლოპოტაზე, ზღვის დონიდან 806.00 მ. ნიშნულზე და მეორე - მდ. ლოპოტას უსახელო შენაკადზე, ზღვის დონიდან 796.00 მ ნიშნულზე. სათავე ნაგებობების შემადგენლობაში იქნება, 2 წყალმიმღები, 2 სალექარი და თევზსავალები. პროექტის მიხედვით მდ. ლოპოტას წყლის გადაგდება გათვალისწინებულია შენაკადზე დაგეგმილი დამბის ზედა ბიეფში, საიდანაც საერთო მიწისქვეშა მილსადენით მიწოდებული იქნება ჰესის შენობაში. წყლის გადაგდებისათვის დაგეგმილია 235 მ. სიგრძის გვირაბის მოწყობა, რომელშიც განთავსებული იქნება წყალგამყვანი მილსადენი.

ლოპოტა 1 ჰესის მთლიანი საპროექტო ხარჯია $Q=4.50$ მ³/წმ. მიწისქვეშა სადაწნეო მილსადენის საშუალებით წყალი გადაეცემა ძალურ კვანძს. სადაწნეო მილსადენი მოეწყობა GRP-ს და ფოლადის მილებით, რომელთაც ექნება სხვადასხვა დიამეტრი- DN 1900 მმ - DN 1500 მმ GRP-ს მილებს და 1700 მმ ფოლადის მილებს. მილსადენების ჯამური სიგრძე იქნება 4345 მ.

მდ. ლოპოტაზე დაგეგმილია დაბალზღურბლიანი დამბის და გვერდითი წყალმიმღების მოწყობა. დამბის სიმაღლე კალაპოტის ნიშნულიდან იქნება 4.8-5.0 მ. და აღჭურვილი იქნება სარქველიანი საკეტებით, გამრეცხი არხით და ერთკამერიანი ქვიშადაამჭერით, რომელიც განკუთვნილია 1 მმ მარცვლის ზომის მყარი ნატანის შესაჩერებლად. ლოპოტას წყალმიმღების საპროექტო ხარჯი იქნება 2.090 მ³/წმ, ხოლო ეკოლოგიური (სანიტარული) ხარჯი 0.154 მ³/წმ.

დამბაზე დაგეგმილია საფეხურებიანი თევზსავალი ნაგებობის მოწყობა, საერთო სიგრძით 80.6 მ, რომელიც უზრუნველყოფს თევზსავალისთვის სანიტარული ხარჯის - $Q_5=0.154$ მ³/წმ გატარებას.

შენაკადზე, ისევე როგორც მდინარე ლოპოტაზე დაგეგმილია დაბალზღურბლიანი დამბის მოწყობა გვერდითი წყალმიმღებით. დამბა აღჭურვილი იქნება გამრეცხი არხით, ორკამერიანი ქვიშადაამჭერით, რომელიც გათვალისწინებულია 0.25 მმ ზომის მყარი ნატანის შესაკავებლად; დამბის ზედა ბიეფში განთავსებული იქნება წყალგამყვანი გვირაბის გამოსასვლელი პორტალი, რომლის საშუალებით მოხდება მდ. ლოპოტას წყლის ჩაშვება.

უსახელო შენაკადის წყალმიმღების საპროექტო ხარჯია 2.410 მ³/წმ, ხოლო ეკოლოგიური (სანიტარული) ხარჯი ქვედა ბიეფში - 0.178 მ³/წმ. დამბაზე დაგეგმილია 65 მ სიგრძის საფეხურებიანი თევზსავალის მოწყობა, რომელიც უზრუნველყოფს თევზსავალისთვის სანიტარული ხარჯის 0.178 მ³/წმ გატარებას.

მდ. ლოპოტას ხეობაში დაგეგმილი სათავე ნაგებობიდან მის შენაკადზე მოწყობილ დამბაში ლოპოტას წყლის გადაადგილებისათვის, მოეწყობა 235 მ სიგრძის გვირაბი, რომლის ზომები იქნება 1.75 მ x 2.6 მ. გვირაბის ჭრილის ფორმა იქნება შებრუნებული „U“-ს ფორმის.

გვირაბში განთავსებული იქნება 900 მმ დიამეტრის ფოლადის წყალსატარი მილი, რომელიც გაგრძელდება გვირაბის წინ მდებარე ბაქნამდე, შემდეგ გაივლის მდინარის კალაპოტის ქვეშ და გადაკვეთს ქვიშადაამჭერის ზედა ბიეფს. წყალსატარი მილის სრული სიგრძეა 360 მ. წყალსატარი მილის დახრილობა არის 2.0%. საპროექტო გვირაბი ასევე გამოყენებული იქნება სათავე ნაგებობების პერსონალის მდ. ლოპოტას სათავე ნაგებობაზე გადაადგილების მიზნით.

სადაწნეო მილსადენის მოწყობა დაგეგმილია არმირებული მინაბოჭკოვანი და ფოლადის მილების გამოყენებით, რომლის მიახლოებითი საერთო სიგრძე იქნება 4447 მ, მათ შორის: მინაბოჭკოვანი მილების სიგრძე იქნება 3683 მ, ხოლო ფოლადის მილის 662 მ. მილსადენი განთავსდება მდინარის მარჯვენა სანაპიროს გასწვრივ. სადაწნეო მილსადენის საწყისი მონაკვეთი კმ 0+532.000-მდე განთავსებული იქნება არსებული გზის დერეფანში ფერდობის მხარეს, ხოლო ამის შემდეგ კმ 3+273.957 განთავსებული იქნება მდინარის კალაპოტში მარჯვენა სანაპიროს ფერდობის ძირში. ამის შემდეგ მილსადენი გადაკვეთს საავტომობილო გზას და მის უშუალო სიახლოვეს გრძელდება ჰესის შენობის მიმდებარე ტერიტორიამდე. ჰესის შენობის მიმდებარედ (კმ 4+050.000) მილსადენი კიდევ

ერთხელ გადაკვეთს საავტომობილო გზას და უერთდება სატურბინე მილსადენს.

II მონაკვეთი იწყება ფოლადის მილის დამთავრების შემდეგ და წარმოადგენს GRP-ის მილსადენს, რომლის საერთო სიგრძეა 3682 მ. პროექტის მიხედვით, მინაბოქკოვანი სადაწნეო მილსადენის დიამეტრი იქნება 1500-1900 მმ, მილსადენის განთავსება მთელ სიგრძეზე მოხდება მიწის ქვეშ. მილსადენის განთავსებისათვის თხრილის ძირზე ეწყობა წვრილ ფრაქციული ქვიშის 10 სმ სიმაღლის გამათანაბრებელი ფენა, ხოლო მილსადენის შევსების შემდეგ ხდება 30 მმ დიამეტრის დახარისხებული ინერტული მასალით და დახარისხებული ადგილობრივი მასალით შევსება.

როგორც ზემოთ აღინიშნა მილსადენის დაახლოებით 2696 მ. სიგრძის მონაკვეთი განთავსებული იქნება მდ. ლოპოტას კალაპოტში მარჯვენა სანაპიროს გასწვრივ. მილსადენი განთავსებული იქნება არანაკლებ 1 მ სიღრმეზე, თხრილში, ხოლო მისი დაცვისათვის მთელ სიგრძეზე გათვალისწინებულია დამცავი გაბიონის მოწყობა, რომელიც დაფარული იქნება ბეტონის მოსახვით. გარდა ამისა, მილსადენის მთელ სიგრძეზე მდინარისაგან დაცვის მიზნით გათვალისწინებულია დამცავი ჯებირის (ყრილის) მოწყობა. ჯებირი მოეწყობა მილსადენის თხრილების მომზადების დროს ექსკავირებული მასალის და გვირაბის გაყვანის პროცესში მიღებული გამონამუშევარი ქანების გამოყენებით. დამცავი ჯებირის კორექტირება მოხდება ხეობაში განვითარებული ყოველი წყალდიდობის შემდეგ.

მდინარის კალაპოტში პროექტის მიხედვით, ლოპოტა ჰესის ძალური კვანძის განთავსება დაგეგმილია მდინარის მარჯვენა სანაპიროს პირველ ტერასაზე, ზღვის დონიდან 633.5 მ ნიშნულზე, სოფ. ლაფანყურის ზედა დინებაში (უახლოესი საცხოვრებელი სახლიდან დაცილება შეადგენს 2250 მ-ს). ჰესის შენობაში დამონტაჟდება პელტონის ტიპის ორი ტურბინა, თითოეულის საპროექტო ხარჯი იქნება 2.25 მ³/წმ. ჰესის საპროექტო ხარჯი შეადგენს 4.50 მ³/წმ-ს, სრული დაწნევა იქნება 163 მ, ხოლო სუფთა დაწნევა 158 მ.

პროექტი ითვალისწინებს მიწისზედა, რკინა-ბეტონის კონსტრუქციის შენობის მოწყობას, რომლის საპროექტო ზომებია 26.5 მ X 10.5 მ X 11.10 მ. ჰესის შენობის განთავსების ბაქანი დაცული იქნება წყალდიდობისგან მდინარის 3%-იანი უზრუნველყოფის ხარჯის გათვალისწინებით. გარდა აღნიშნულისა ჰესის ძალური კვანძის პერიმეტრზე, მდინარის სანაპიროზე დაგეგმილია გაბიონის ტიპის დამცავი ნაგებობის მოწყობა.

ჰესის შენობისათვის შერჩეული ტერიტორია ძირითადად სწორი რელიეფისაა და ოდნავ დახრილია მდ. ლოპოტას კალაპოტის მიმართულებით. ტერიტორიის აუდიტის შედეგების მიხედვით საპროექტო ტერიტორიაზე საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი მცენარეთა სახეობები წარმოდგენილი არ არის. ტერიტორიის ზედაპირი დაფარულია მეოთხეული ნალექებით და ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა სუსტად არის წარმოდგენილი.

ჰესის შენობაში დაგეგმილია 35 ტ ტვირთამწეობის ხიდური ამწის დამონტაჟება. ნამუშევარი წყლის გაყვანა მოხდება რკინა-ბეტონის არხის საშუალებით, რომელიც მდინარე ლოპოტას კალაპოტში ჩაედინება სოფ. ლაფანყურის სასმელი წყალმომარაგების სისტემის სათაო ნაგებობიდან 150 მ-ით დაცილებით ზედა დინებაში. გამყვანი არხის ქვედა ბიევის ნიშნული იქნება 633 მ ზღვის დონიდან.

სოფლის სარწყავი წყლით მომარაგების სისტემები განლაგებულია სასმელი წყლის სათაო ნაგებობის ქვედა დინებაში, სოფლის მოსახლეობის სარწყავი და სასმელი წყლით მომარაგების პრობემის გაუარესება მოსალოდნელი არ არის.

ლოპოტას საპროექტო ტერიტორიაზე არსებობს მისასვლელი გზა, რომელიც ერთმანეთთან აკავშირებს სოფ. ლაფანყურს და შენაკადის ხეობას ზღვის დონიდან 900.0 მ ნიშნულზე მაღლა. არსებული გზა დღეისათვის გამოიყენება შენაკადის მაღალ ნიშნულებზე არსებული ქვის კარიერის ექსპლუატაციის მიზნით, ასევე საზღვრისპირას არსებულ სატყეო და საზღვრის დაცვის პუნქტთან მისასვლელად.

სამშენებლო ბანაკის მოსაწყობად შერჩეულია ტერიტორია სოფ. ლაფანყურის ჩრდილოეთით მდ. ლოპოტას მარცხენა სანაპიროზე. სამშენებლო ბანაკის მოსაწყობად შერჩეული ტერიტორია, ადრე გამოყენებული იყო საავტომობილო გზის მშენებლობისათვის და შესაბამისად ანთროპოგენული ზემოქმედებით გამოირჩევა. ტერიტორიაზე არ არსებობს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა და მცენარეული საფარი. მდ. ლოპოტადან დაცილებულია დაახლოებით 100-120 მ-ს.

სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიამდე მოწყობილია მოხრეშილი საავტომობილო გზა, რომელიც საცხოვრებელი ზონაზე არ გადის, რაც მნიშვნელოვნად ამცირებს მოსახლეობაზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკებს. გზის ტექნიკური მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია და საჭირო იქნება მხოლოდ მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები. უახლოესი საცხოვრებელი სახლი სამშენებლო ბანაკის სამხრეთი საზღვრიდან შეადგენს 45 მ-ს, ხოლო სამსხვრევ-დამხარისხებელი საამქრო და ბეტონის კვანძი დაცილებულია შესაბამისად 147 და 105 მ-ით.

ლოპოტა ჰესის პროექტის სპეციფიკის გათვალისწინებით, გვირაბის გაყვანის პროცესში წარმოქმნილი ფუჭი ქანების პრაქტიკულად მთლიანი მოცულობა გამოყენებული იქნება მდინარის კალაპოტში დაგეგმილი სადაწნეო მილსადენის 2696 მ. სიგრძის მონაკვეთის დამცავი ნაგებობების მოსაწყობად. ფუჭი ქანები, რომლის გამოყენება შესაძლებელი არ იქნება დამცავი ნაგებობების მოსაწყობად განთავსდება ფუჭი ქანების სანაყაროზე.

სანაყაროსათვის შერჩეული ტერიტორია მდებარეობს მდ. ლოპოტას მარჯვენა სანაპიროზე, სადაც წარმოდგენილია მდინარის მიერ ეროზირებული დაახლოებით 1.9 ჰა ფართობის ფართო ჭალა. ტერიტორიაზე მცენარეული საფარი და ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა არ არსებობს. წინასწარი საინჟინრო გადაწყვეტების მიხედვით, სანაყარო მდ. ლოპოტას აქტიური კალაპოტიდან დაცილებული იქნება 25-30 მ-ით. მდინარის სანაპიროს მხარეს მოეწყობა დამცავი გაბიონი.

ჰესის სამშენებლო სამუშაოების შესრულების პროცესში წყლის გამოყენება საჭირო იქნება:

- სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით;
- ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის;
- მშრალ ამინდებში სამშენებლო მოედნების მოსარწყავად.

სასმელ-სამეურნეო წყალი: სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენებული იქნება ადგილობრივი წყაროს წყლები. საქმიანობის განხორციელების რეგიონი საკმაოდ მდიდარია ბუნებრივი წყაროს წყლებით.

ბანაკის ტერიტორიაზე და ცალკეულ სამშენებლო მოედნებზე მოეწყობა რეზერვუარები, წყლის მარაგის შესაქმნელად. სამეურნეო დანიშნულების წყლის

რაოდენობა დამოკიდებულია სამუშაოების შესრულებაზე დასაქმებული პერსონალის და ერთ მომუშავეზე დახარჯული წყლის რაოდენობაზე.

გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილია გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების და გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა, შესაძლო ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა, ნარჩენების მართვის გეგმა, დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი გარემოსდაცვითი ღონისძიებები.

წარმოდგენილი პროექტის სირთულიდან, ასევე საჯარო განხილვის დროს სამინისტროს მიერ კომპანიისათვის წარდგენილი შენიშვნების მნიშვნელობიდან გამომდინარე და იმის გათვალისწინებით, რომ აუცილებელი იყო სპეციალისტების მიერ პროექტისა და მისი განთავსების არეალის დეტალური შესწავლა. ხოლო პროექტი ეხება სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ინტერესების ფართო წრეს, სამინისტროს შუამდგომლობის საფუძველზე მშენებლობის ნებართვის გამცემი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ უზრუნველყოფილი იქნა ადმინისტრაციული წარმოებისათვის კანონით დადგენილი ვადის გაზრდა 3 თვით.

სოფელ ლაფანყურის მოსახლეობის მიერ, საჯარო განხილვის ეტაპზე ლოპოტა 1 ჰესთან დაკავშირებით წარმოდგენილი განცხადების შესაბამისად, სამინისტრომ უზრუნველყო გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის მიზნით დაწყებულ ადმინისტრაციულ წარმოებაში თელავის მუნიციპალიტეტის სოფელ ლაფანყურის მოსახლეობის ჩართვა და შესაბამისი დოკუმენტაციის გადაგზავნა.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის მიზნით დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების მიმდინარეობის ეტაპზე თელავის მუნიციპალიტეტის სოფელ ლაფანყურის მოსახლეობის სახელით წარმოდგენილი იქნა განცხადება, სადაც მითითებულია, რომ “ლოპოტა 1” ჰესის განხორციელების შემთხვევაში არსებობს სოფელ ლაფანყურის სასმელი წყლისა და სარწყავი არხის გარეშე დარჩენის გარდაუვალი საფრთხე. ამასთან, მოსახლეობის მოთხოვნით საპროექტო ტერიტორიის შესწავლისა და საქმისათვის არსებითი გარემოებების დადგენის მიზნით სამინისტროს სპეციალისტების ჯგუფი მივლინებულ იქნა თელავის მუნიციპალიტეტის სოფ. ლაფანყურში ლოპოტა 1 ჰესის საპროექტო ტერიტორიაზე.

სპეციალისტების მიერ შეფასებული იქნა საპროექტო ტერიტორია, ასევე მოხდა მოსახლეობასთან შეხვედრა. ვინაიდან სარწყავი არხი მდებარეობს ძალური კვანძის ქვედა ბიფეში მდინარე ლოპოტას მარცხენა ნაპირზე, შესაბამისად უარყოფითი ზემოქმედება სარწყავი არხის სათავე ნაგებობაზე არ არის მოსალოდნელი, ხოლო რაც შეეხება სასმელი წყლის სათავე ნაგებობას, მიმდინარე წლის N038-21/06/2018 წერილის საფუძველზე შპს “ართანა ლოპოტა” ვალდებულებას იღებს სასმელი წყლის სათავე ნაგებობის რეაბილიტაციასა და მოსახლეობის სასმელი და სარწყავი წლით შეუფერხებლად მომარაგების თაობაზე.

სამინისტრომ ასევე უზრუნველყო გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის მიზნით დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოებაში ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ ჩართვა, რომელსაც ასევე ეცნობა ადმინისტრაციულ წარმოების ვადის გაგრძელების თაობაზე.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის მიზნით დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების მიმდინარეობის ეტაპზე ააიპ “მწვანე ალტერნატივას”

მიერ წარმოდგენილი იყო განცხადება, სადაც აღნიშნულია, რომ სამინისტრომ უნდაა უზრუნველყოს კანონის მოთხოვნების თანმიმდევრული აღსრულება.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 48-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, 2018 წლის 1 იანვრამდე „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების შემთხვევაში, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა 2018 წლის 1 იანვრამდე გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემისთვის დადგენილი წესით.

შპს „ართანა ლოპოტა“-ს მიერ „მდ. ლოპოტაზე 5.9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ლოპოტა 1 ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტი სამინისტროში საჯარო განხილვის მიზნით წარმოდგენილი იქნა 2017 წლის 19 მაისს და შესაბამისად სამინისტროში ადმინისტრაციული წარმოება დაიწყო გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემისთვის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

აღნიშნული გზშ-ს ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით (გეოლოგიის, ჰიდროლოგიის, დაბინძურების, ბიომრავალფეროვნების, იქთიოლოგიის), რომელთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 48-ე მუხლის პირველი ნაწილის და ამავე კოდექსის პირველი დანართის 22-ე პუნქტის საფუძველზე.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება შპს „ართანა ლოპოტა“-ს „მდ. ლოპოტაზე 5.9 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ლოპოტა 1 ჰესის (თელავის მუნიციპალიტეტში) მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე“;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „ართანა ლოპოტა“-მ საქმიანობა განახორციელოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული შემდეგი პირობების დაცვით:
  - 3.1 საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმების, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
  - 3.2 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე დაგეგმილი საქმიანობის სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან შეთანხმება;

- 3.3 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ჰესის ორივე სათავე ნაგებობასთან ავტომატური დონემზომის განთავსება და მდინარის ყოველდღიური ხარჯების შესახებ ინფორმაციის ყოველკვარტალურად სამინისტროში წარმოდგენა. იმ შემთხვევაში, თუ წარმოდგენილი ინფორმაციის შედეგად დაფიქსირდება წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე უარყოფითი ზემოქმედება, ჰესის ოპერირება განახორციელოს სამინისტროს მიერ დადგენილი გაზრდილი ეკოლოგიური ხარჯის შესაბამისად;
- 3.4 მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში უზრუნველყოს საპროექტო ტერიტორიაზე გეოდინამიკური პროცესების მუდმივი მონიტორინგი, ხოლო მონიტორინგის შედეგები 6 თვეში ერთხელ წარმოდგენილი იქნას სამინისტროში განსახილველად;
- 3.5 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ჰიდროტექნიკური ნაგებობების მშენებლობის და ექსპლუატაციის შედეგად გეოდინამიკური პროცესების ცვლილებისა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
- 3.6 მდ. ლოპოტას სათავე ნაგებობასთან, გვირაბის პორტალის მეწყრულ უბანზე როგორც განთავსებამ ასევე შემდგომმა ექსპლუატაციამ შესაძლოა გამოიწვიოს მეწყრული პროცესების გააქტიურება, შესაბამისად მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში წარმოდგენილი და შეთანხმებული უნდა იქნას აღნიშნული მეწყრული ფერდობის დასტაბილურების დეტალური ღონისძიებების გეგმა, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით. ხოლო სტაბილიზაციის ღონისძიებები განახორციელოს სამინისტროს მიერ შერჩეული კონკრეტული ღონისძიებების შესაბამისად;
- 3.7 წყალდიდობის ან ღვარცოფული ნაკადების გავლის პირობებში, მდინარის მყარი ნატანის გრანულომეტრიისა და მდინარის განვითარებული სიჩქარის გათვალისწინებით, მშენებლობის დაწყებამდე წარმოდგენილი იქნას შესაბამისი ექსპერტის დასკვნა რამდენად მდგრადი იქნება სადაწნეო მილსადენის დაცვა გაბიონებით (განსაკუთრებით ხეობის ვიწრობებში);
- 3.8 მდ. ლოპოტას ხეობის მარჯვენა ფერდობზე, გვირაბის გაყვანის სამუშაოები უნდა განხორციელდეს გეოლოგიური და მორფოლოგიური პირობების და შესაბამისი გამაგრებითი სამუშაოების გათვალისწინებით. ამასთანავე იქ სადაც ქანების მდგრადობის (სიმტკიცის) ხარისხი იძლევა საშუალებას, გვირაბი გაყვანილი უნდა იქნას ბურღვა-აფეთქების გარეშე;
- 3.9 მდ. ლოპოტა ღვარცოფული ბუნებისა და ხეობის ფერდობებზე მეწყრულ-გრავიტაციული პროცესების გათვალისწინებით, ჰესის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში საქმიანობის განმხორციელებელმა უნდა უზრუნველყოს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების მონიტორინგი და საჭიროების შემთხვევაში შეიმუშაოს და უზრუნველყოს შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების გატარება. მონიტორინგის შედეგები 6 თვეში ერთხელ წარმოადგინოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შესათანხმებლად;
- 3.10 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს გზის გაფართოების დეტალური გეგმის შემუშავება და სამინისტროში განსახილველად წარმოდგენა, რათა თავიდან იქნას

აცილებული ლოკალურ უბნებზე მეწყრულ-გრაფიკული პროცესების გაააქტიურება;

- 3.11 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს მდინარე ლოპოტას და მისი შენაკადის ღვარცოფული პროცესებისა და ზოგადი გარეცხვის სიღრმეების შესახებ ინფორმაციის სამინისტროში წარმოდგენა;
- 3.12 წყლის ბიომრავალფეროვნებისათვის, განსაკუთრებით კი თევზებისთვის უსაფრთხო გარემოს უზრუნველსაყოფად, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს მდ. ლოპოტას და მისი შენაკადის კრიტიკული წერტილების შეფასება და შესაბამისი დეტალური ღონისძიებების სამინისტროში განსახილველად წარმოდგენა;
- 3.13 მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში უზრუნველყოს სოფ. ლაფანყურის სასმელი წყლის და სარწყავი სისტემის მუდმივი მონიტორინგი მოსახლეობის შეუფერხებელი წყალმომარაგების მიზნით (როგორც სასმელი ისე სარწყავი წყლით), ხოლო წყაროების დებიტის ცვლილების შემთხვევაში განახორციელოს მოსახლეობის ალტერნატიული წყალმომარაგების ქსელით უზრუნველყოფა;
- 3.14 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს პროექტის ფარგლებში სარეაბილიტაციო გზების მონაკვეთების და ხიდების დეტალური პროექტების შემუშავება და სამინისტროში წარმოდგენა, შესაბამისი shape ფაილებით, ხოლო ნაპირსამაგრი სამუშაოების განხორციელებისათვის უზრუნველყოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სკრინინგის პროცედურის გავლა;
- 3.15 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ფუჭი ქანების სანაყაროების და რეკულტივაციის დეტალური პროექტების (shape ფაილებთან ერთად) სამინისტროში წარმოდგენა, სადაც ასევე გათვალისწინებული იქნება სალექარებიდან და სათავე ნაგებობის გასუფთავების შედეგად წარმოქმნილი ინერტული მასალის მართვის საკითხები;
- 3.16 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს მდინარის კალაპოტში, მილსადენის და მისი დამცავი გაბიონების განთავსების მონაკვეთზე, ლანდშაფტის მნიშვნელოვანი ცვლილების შესამცირებლად დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებების შემუშავება, სადაც გათვალისწინებული იქნება ჰესის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ვიზუალური მხარე, რომელიც თავსებადი იქნება საპროექტო ტერიტორიის ლანდშაფტთან;
- 3.17 გვირაბების მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს გვირაბიდან გამოსული წყლებისათვის სასედიმენტაციო გუბურების/სალექარების მოწყობა;
- 3.18 იმ შემთხვევაში თუ მოხდება „წითელი ნუსხით“ დაცული სახეობის გარემოდან ამოღება, მშენებლობის დაწყებამდე კომპანიამ სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოადგინოს ინფორმაცია, თუ ჰესის რომელი ინფრასტრუქტურის საჭიროებისთვისაა განკუთვნილი თითოეული ფართობი, სადაც იგეგმება აღნიშნული სახეობის გარემოდან ამოღება. საჭიროების შემთხვევაში სხვა ალტერნატივების განხილვის და/ან დამატებითი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით;
- 3.19 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ფაუნის კვლევის შედეგების ფოტომასალასთან ერთად სამინისტროში წარმოდგენა, ასევე უზრუნველყოს ლაფანის კორომის აღდგენის დეტალური გეგმის შესათანხმებლად წარმოდგენა;

- 3.20 იმ შემთხვევაში თუ გვირახის მშენებლობისათვის საჭირო იქნება ბურღვა-აფეთქებითი სამუშაოები, მშენებლობის დაწყებამდე, სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოადგინოს ინფორმაცია, ბურღვა -აფეთქების შედეგად ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების, ამ ზემოქმედების შერბილების, თავიდან აცილების და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ;
- 3.21 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს წავზე და წყალზე დამოკიდებულ სხვა ცხოველებზე ზემოქმედების, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებისა და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
- 3.22 მშენებლობის პროცესში უზრუნველყოს სამშენებლო ბანაკიდან უახლოესი დასახლების მიმდებარე ტერიტორიებზე ხმაურის დონის მონიტორინგის ჩატარება და კანონმდებლობით დადგენილი დონეების გადაჭარბების შემთხვევაში ნორმებთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით შემარბილებელი ღონისძიებების (დამცავი ეკრანი, გამწვანება და ა.შ) გატარება;
- 3.23 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს #211 ბრძანების შესაბამისად;
- 3.24 მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სამშენებლო ბანაკის დეტალური პროექტის შემუშავება shape ფაილებთან ერთად და სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ მოხდება ზედაპირული წყლის ობიექტიდან წყალაღება ან წყალჩაშვება, ასევე თუ საპროექტო ტერიტორიაზე წარმოდგენილი იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონალური წყაროები (ბეტონის კვანძი) და მისი წყალმომარაგება/წყალჩაშვება განხორციელდება ზედაპირული წყლის ობიექტიდან/ობიექტში, მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად, სავალდებულოა უშუალოდ საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ, სამინისტროსთან შეთანხმებული იქნეს „ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონალური წყაროების და მათ მიერ გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ინვენტარიზაციის ტექნიკური ანგარიში“ და „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) ნორმების“ პროექტი;
- 3.25 მშენებლობის პროცესში უზრუნველყოს გზების მუდმივად მორწყვა და სამშენებლო ობიექტიდან გამოსული მანქანების გარეცხვა/გასუფთავება;
- 3.26 სამშენებლო სამუშაოების პროცესში არქეოლოგიური ან/და კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტების აღმოჩენის შემთხვევაში, უზრუნველყოს „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული მოთხოვნების დაცვა;
- 3.27 სამშენებლო სამუშაოების დაწყების, დასრულებისა და ექსპლუატაციაში გაშვების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს;
- 3.28 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განხორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
4. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ართანა ლოპოტა“-ს;

5. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ართანა ლოპოტა“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
6. ბრძანების ძალაში შესვლიდან 5 დღის ვადაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და თელავის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფებზე;
7. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი